

Nr 37.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för dels styckjunkaren vid Karlsborgs artilleriregemente H. S. V. Ahlkvist, dels ock Birger Fredrik Bodin från dem ådömd betalningsskyldighet till kronan; given Stockholms slott den 17 januari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

GUSTAF.

Ivar Vennerström.

Utdrag ur protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFOSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anför:

1:o.

Styckjunkaren vid Karlsborgs artilleriregemente H. S. V. Ahlkvist tjänstgjorde under tiden den 18 januari 1933—den 15 oktober 1934 såsom adjutant vid regementets tredje batteri. Under nämnda tid förkommo från batteriets förråd persedlar till ett värde av sammanlagt 109 kronor 63 öre. Sedan

Bihang till riksdagens protokoll 1936. I saml. Nr 37.

bristen gjorts till föremål för undersökning vid regementets krigsrätt, förpliktade krigsrätten — som fann det vara visat, att Ahlkvist icke iakttagit den sorgfällighet vid vården av det till honom utlämnade förrådet, som ålegat honom — genom utslag den 7 mars 1935 Ahlkvist att ersätta krigsmakten för de förkomna persedlarna med nämnda belopp, 109 kronor 63 öre.

Krigsrättens utslag vann laga kraft.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 30 april 1935, har Ahlkvist anhållit att av nåd bliva befriad från den honom ålagda betalningsskyldigheten. Såsom skäl härför har Ahlkvist framhållit, bland annat, att hans familj — bestående av hustru och tio barn — vore för sin försörjning helt hänvisad till hans lön såsom underofficer.

Chefen för västra arméfördelningen har med hänsyn, bland annat, till föreliggande synnerligen ömmande omständigheter tillstyrkt ansökningen.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har i yttrande den 14 maj 1935 anfört bland annat.

Anskaffningen av samtliga ifrågavarande persedlar hade bekostats av anslag under intendentsdepartementets förvaltning. Ahlkvist hade hustru och tio barn att försörja samt ägde icke någon personlig förmögenhet, utan voré för sin och sin familjs försörjning helt beroende av sin avlöning såsom underofficer. Med hänsyn till sålunda föreliggande omständigheter hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Ahlkvist måtte befrias från honom jämlikt förenämnda utslag den 7 mars 1935 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning med 109 kronor 63 öre, samt att berörda belopp finge ur lantförsvarets räkenskaper avskrivras.

Statskontoret, som härefter anmodats yttra sig i ärendet, har i utlåtande den 31 maj 1935 anfört följande.

Statskontoret finge till en början erinra om ett av 1935 års riksdag i skrivelse nr 156 gjort uttalande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 112 angående befrielse för marindirektören av första graden vid mariningenjörkåren i flottans reserv I. J. Falkman från viss betalningsskyldighet. Riksdagen hade i sagda skrivelse framhållit bland annat följande. Det hade väckt riksdagens uppmärksamhet, att framställningar om efterskänkande av kronans fordringsanspråk under senare år i allt större utsträckning dragits inför riksdagen, medan tidigare sådant skett huvudsakligast i undantagsfall, då särskilt vägande skäl varit för handen, och att då ej sällan ställdes som villkor för efterskänkandet, att vederbörande skulle till statsverket inleverera viss del av det till betalning fastställda beloppet (jfr exempelvis bankoutskottets utlåtande nr 18 till 1919 års riksdag). Numera syntes emellertid en tendens förefinnas att icke tillämpa denna princip lika rigoröst som tidigare syntes hava varit fallet. Följden härav hade blivit, att befrielse från ersättningsskyldighet kommit att medgivas i allt större omfattning. För att emellertid vederbörande icke skulle bibringras den uppfattningen, att staten vid fel och försummelser från deras sida eftergäve uppkomna ersättningsanspråk, ville riksdagen fästa uppmärksamheten på nödvändigheten av att

från statens sida efterskänkande av ådömd betalningsskyldighet endast skedde i undantagsfall och när särskilda förhållanden betingade ett dylikt medgivande samt att befrielse icke borde lämnas i större utsträckning än som kunde vara av omständigheterna verkligen påkallat.

I anledning av riksdagens ovanberörda uttalande funne statskontoret det i hög grad tveksamt, om den föreliggande framställningen borde bifallas.

I betraktande av beloppets ringhet och med hänsyn till de i detta fall föreliggande ömmande omständigheterna, särskilt den betungande försörjningsplikt, som åvilade Ahlkvist, ville statskontoret dock ej motsätta sig bifall till ansökningen på sätt intendentsdepartementet i ärendet hemställt.

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner jag det skäligt, att kronan avstår från sin fordran hos Ahlkvist på grund av omförmälda domstolsutslag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att styckjunkaren vid Karlsborgs artilleriregemente H. S. V. Ahlkvist må befrias från honom enligt krigsrättens vid nämnda regemente utslag den 7 mars 1935 åliggande skyldighet att till kronan utgiva 109 kronor 63 öre, samt

att nämnda belopp må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

2:o.

Under avståndsmättningsövningar den 14 september 1933 ombord å depåfartyget Dristigheten skadades en av de vid övningarna använda avståndsmätarna. Omständigheterna vid olyckstillfället torde kunna sammanfattas sålunda.

Korpralen vid flottan Birger Fredrik Bodin hade under övningarna avdelats att jämte annan person tjänstgöra vid ifrågavarande mätare. Vid ett tillfälle hade Bodin, sedan den jämte honom tjänstgörande för en stund avlägsnat sig från mätaren, jämväl själv lämnat densamma. Under en gir av fartyget för övergång från en mätning bana till en annan hade mätaren, som sålunda lämnats utan tillsyn, fallit ned från fartygets flygdäck till dess halvdäck och därvid tillfogats vissa skador, vilkas avhjäljande dragit en kostnad av 1,655 kronor 29 öre.

Med anledning av vad sålunda förekommit ställdes Bodin av vederbörande åklagare under åtal vid särskilda krigsrätten å kustflottan under yrkande, att Bodin måtte ådömas ansvar för tjänsteförsummelse och förpliktas ersätta kronan kostnaderna för reparation av det skadade instrumentet.

Genom utslag den 31 augusti 1934 förpliktade krigsrätten — jämte det krigsrätten dömde Bodin för försummelse vid fullgörande av tjänsteplikt till disciplinstraff av vaktarrest i tre dagar — Bodin att ersätta kronan uppkommen skada med förenämnda belopp, 1,655 kronor 29 öre.

Häröver anförde Bodin besvär hos krigshovrätten, som enligt utslag den 23 oktober 1934 fann skäl ej vara anført, som föranledde ändring i krigsrättens utslag. Sedan Bodin härefter fullföljt talan i målet hos Kungl.

Maj:t, har Kungl. Maj:t genom utslag den 24 april 1935 funnit ej skäl att göra ändring i krigshovrättens utslag.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 18 maj 1935, har Bodin anhållit att av nåd bliva befriad från den honom ålagda betalningsskyldigheten. Till stöd för ansökningen har Bodin anfört, att han saknade möjlighet erlægga det utdömda beloppet på annat sätt än möjligen genom månatliga smärre avbetalningar, vilkas fullgörande emellertid skulle medföra, att han under ett flertal år skulle nödgas leva under trycket av en hårt ansträngd ekonomi.

Marinförvaltningen har den 27 juni 1935 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande. Marinförvaltningen hade bemärkt innehållet i 1935 års riksdags skrivelse nr 156 angående befrielse för marindirektören Falkman från viss betalningsskyldighet. Det oaktat ansåge sig marinförvaltningen med hänsyn därtill, att Bodin, vars anställning vid flottan snart torde komma att upphöra, icke utan mycket stora uppoffringar förmådde gälda det utdömda beloppet, böra tillstyrka, att Bodin befriades från ifrågasvarande återbetalningsskyldighet.

I utlåtande den 12 augusti 1935 har *statskontoret* till en början erinrat om förenämnda av 1935 års riksdag i skrivelse nr 156 angående befrielse för marindirektören Falkman från viss betalningsskyldighet gjorda uttalande. Därjämte har statskontoret anfört. Med hänsyn till berörda riksdagsuttalande och då den försummelse, till vilken Bodin gjort sig skyldig, syntes vara av jämförelsevis allvarlig beskaffenhet, funne sig statskontoret icke kunna förorda, att Bodins skuld till statsverket helt efterskänktes. Emellertid torde det vara uppenbart, att mycket stora svårigheter mötte för Bodin att fullgöra sin betalningsskyldighet samt att utsikterna för kronan att av honom utfå det utdömda beloppet vore relativt små. Statskontoret ville därför föreslå, att den av riksdagen antydda utvägen att låta den försumlige inbetala en del av det till betalning fastställda beloppet i detta fall anlätades, och ville ämbetsverket för sin del ifrågasätta, att Bodin mot inbetalande av förslagsvis 300 kronor befriades från skyldigheten att gälda återstoden av sin skuld till kronan. Ett dylikt efterskänkande torde emellertid icke kunna äga rum utan riksdagens medgivande.

*Departements-
chefen.*

Enligt vad jag inhämtat har Bodin den 30 september 1935 erhållit avsked från sin anställning på aktiv stat vid flottan. Samtidigt härmed har Bodin vunnit anställning över stat enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 16 augusti 1935 för tiden till och med den 31 mars 1936. Bodin åtnjuter för närvarande tjänstledighet i civilanställningssyfte.

Med hänsyn till riksdagens ovanberörda uttalande och med beaktande av vad marinförvaltningen och statskontoret i övrigt anfört i ärendet finner jag mig böra så tillvida tillstyrka förevarande ansökning, att jag förordar, att Bodin mot inbetalande inom viss tid, förslagsvis den 1 oktober 1936, av 300

kronor befrias från skyldigheten att gälda återstoden av sin skuld till kronan enligt Kungl. Maj:ts förenämnda utslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Birger Fredrik Bodin må, därest han senast den 1 oktober 1936 till marinförvaltningen erlägger ett belopp av 300 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt Kungl. Maj:ts utslag den 24 april 1935, samt

att det belopp av 1,355 kronor 29 öre, från vars gäldande Bodin sålunda kan komma att befrias, må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Vad departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Kinnander.
